

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Išvada

dėl 2024 m. biudžeto projekto poveikio pasitikėjimui finansų sistemos stabilumu ir kainų stabilumui

2023 m. lapkričio 6 d.

2024 m. biudžeto projektas nekelia rizikos pasitikėjimui finansų sistemos stabilumu, o poveikis infliacijai bus pastebimas

Suplanuoti VS rodikliai nekelia rizikos pasitikėjimui finansų sistemos stabilumu:

→ jie darys teigiamą įtaką gyventojų finansiniam atsparumui, nes padidins jų pajamas (didės NPD, DU ir socialinės išmokos), tačiau didėsiantis valstybės įsiskolinimas apribos fiskalinę erdvę ir galimybes mažinti nenumatytų iššūkių poveikį ekonomikai ateityje.

Suplanuotų VS rodiklių poveikis kainų raidai 2024-2025 m. bus pastebimas:

→ gyventojų pajamas didinantys sprendimai (didinamas NPD, DU, socialinės išmokos) ir netiesioginių mokesčių pokyčiai *ceteris paribus* infliaciją Lietuvoje 2024 m. padidins apie 0,3, o 2025 m. – apie 0,4 proc. punkto, palyginti su scenarijumi jei tokių priemonių nebūtų.

Vertinant projektų poveikį infliacijai, buvo analizuoti šie kainų raidą paveiksiantys sprendimai

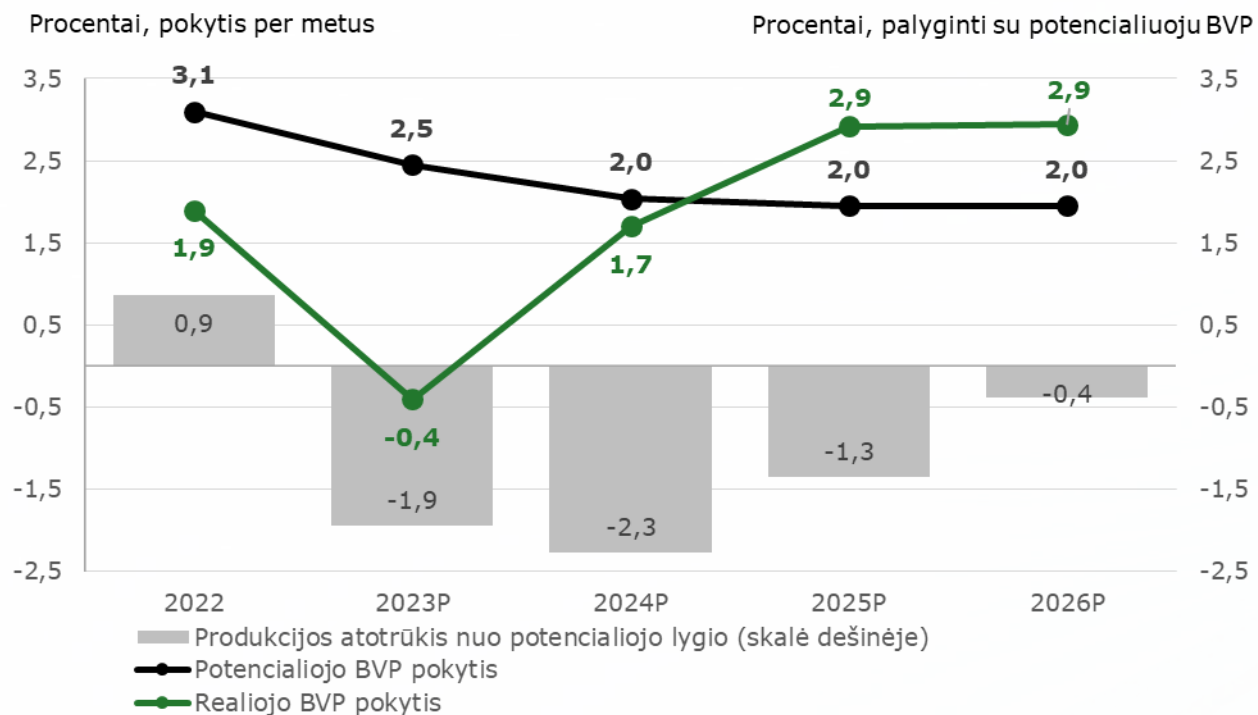
Sprendimas	Poveikis vidutinei metinei infliacijai, proc. punktais	
	2024 m.	2025 m.
Bendras poveikis	0,32	0,41
Gyventojų pajamas didinančios priemonės (DU, soc. išmokos)	0,12	0,30
Didinamas NPD	0,04	0,11
Didesnės išlaidos krašto apsaugai	0	0
Nustosianti galioti laikina PVM lengvata maitinimo, meno, kultūros paslaugoms, taip pat atitinkamų renginių lankymui	0,16	0

Sprendimai infliaciją veiks daugiausia **netiesiogiai**: kilsiantis VS darbuotojų DU, NPD bei socialinės išmokos gyventojų disponuojamąsias pajamas 2024 m. padidins apie 2 proc., o tai didinančiai veiks vidaus paklausą ir kainas.

Tiesioginį poveikį turės nustosianti galioti laikina PVM lengvata kai kurioms paslaugoms.

Projektas formuojama fiskalinė politika 2024 m. bus anticiklinė ir skatinanti Lietuvos ekonomikos aktyvumą

Projektuose pateikti ekonomikos ciklinės padėties įverčiai

Šaltiniai: Finansų ministerija ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Vien tik dėl numatomo ekonomikos ciklinės padėties pablogėjimo VS balanso deficitas 2024 m. automatiškai* turėtų padidėti iki maždaug 2,2 proc. BVP

Planuojamas VS deficitas 2024 m. padidės maždaug 0,7 proc. punkto daugiau nei implikuoja pablogėjusi ekonomikos ciklinė padėtis.

Tai ir yra naujų diskretinių sprendimų pasekmė, kuri dabartinėmis makroekonominėmis aplinkybėmis vertintina kaip anticiklinė pastanga.

* Atsižvelgiant į vidutinį daugiamečių VS balanso elastingumą produkcijos atotrūkio atžvilgiu, plačiau: [čia](#).

Įžvelgiame riziką, kad pajamų iš PVM planas gali būti neįvykdytas

PVM

- 2024 m. PVM pajamos padidės **11%**.
- PVM mokestinė bazė (NŪGVI) didės **6%**.
- Planuojamas PVM prieaugis **296 mln. € viršija** tik mokestinės bazės augimo generuojamą prieaugį.
- **~140 mln.** sudaro papildomos pajamos dėl nustosiančios galioti PVM lengvatos maitinimo, sporto ir atlikėjų paslaugoms.
- **~160 mln. planuojama surinkto dėl numatomos palankios PVM permokos ir nepriemokos dinamikos 2024 m.**

Įžvelgiame riziką, nes:

Pirma, PVM nepriemoka pastaruju metu nebemažėja (2023 m. birželio–liepos mėn., palyginti su pirmaisiais metų mėnesiais, netgi šiek tiek paaugo), todėl šio veiksnio potencialas generuoti papildomas PVM pajamas atrodo išsisėmęs

Antra, verslo pasitikėjimo rodikliai rodo, kad finansinių sunkumų patiriančių įmonių dalis Lietuvoje pastaruju metu yra didžiausia per pastarąjį dešimtmetį → tai gali neigiamai paveikti įmonių gebėjimą vykdyti mokestinius įsipareigojimus

Projektai pagrįsti prielaida, kad 2024 m. toliau galios išskirtinės aplinkybės, visgi siūlome svarstyti galimybę jas atšaukti

Projektuose numatyta, kad 2024 m. toliau galios išskirtinės aplinkybės, kurios, remiantis FSĮKĮ, buvo nustatytos nuo 2020 m. kovo mėn. dėl COVID-19 pandemijos, o 2022 m. pratęstos dėl susiklosčiusios geopolitinės situacijos ir jos galimo neigiamo poveikio VS finansams.

Metais, kuriais galioja išskirtinės aplinkybės, yra lanksčiau taikomos FSĮKĮ įtvirtintos fiskalinės drausmės taisyklės.

Atkreipiame dėmesį, kad:

BVP augimas tiek 2020, tiek 2022 m. buvo didesnis, nei tais metais buvo prognozuota:

		2020	2022
	Faktinis rBVP metinis pokytis, proc.	0,0	1,9
Tų metų FM rBVP metinio pokyčio prognozė, proc.	Kovo mėn. ERS	-1,3	1,6
	Rugsėjo mėn. ERS	-1,5	1,6

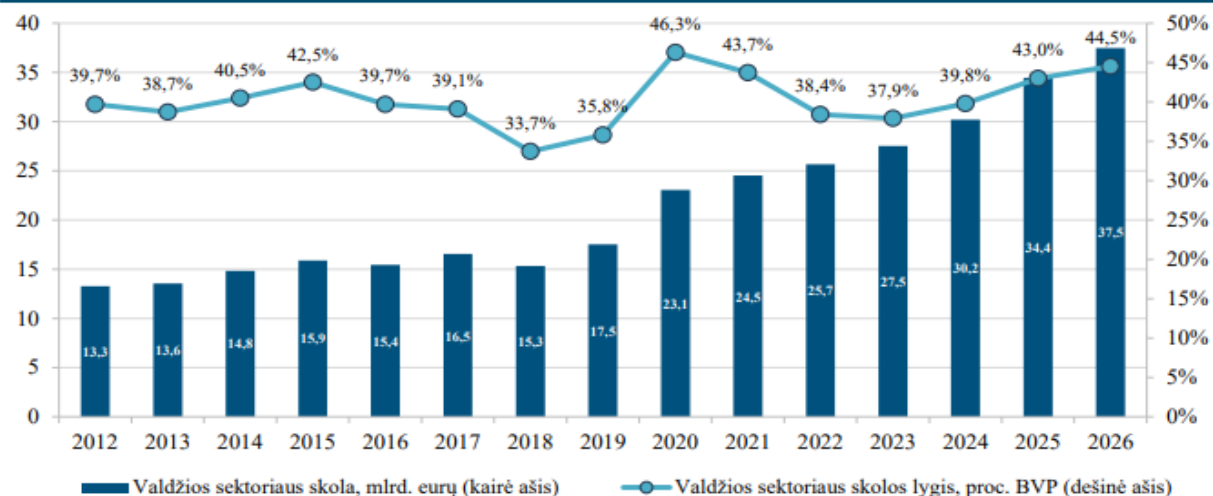
VS balanso rodikliai taip pat buvo geresni

Neapibrėžtumas dėl tolesnio COVID-19 ir karo sukulto energijos šokų poveikio ekonomikai ir viešiesiems finansams yra sumažėjęs.

Atkreipiame dėmesį į numatomą gana spartų VS skolos ir BVP santykio didėjimą

Projektuose pateikta VS skolos prognozė

11 paveikslas. Valdžios sektoriaus skola

Šaltinis – Finansų ministerija.

Neturėtų kilti iššūkių skolinantis tarptautinėje ir vidaus rinkoje, nes:

- Lietuvos skolos santykis vis dar gana nedidelis, palyginti su kitomis euro zonos valstybėmis
- įžvelgiame padidėjusio investuotojų pasitikėjimo Lietuva ženklą
- šiek tiek pagerėjo antrinės VVP rinkos likvidumas

Atkreipiame dėmesį, kad didėjantis skolos santykis ilginiui gali pradėti riboti Lietuvos finansines galimybes reaguoti į ekonominius iššūkius, kurie, atsižvelgiant į esamą geopolitinę įtampą pasaulyje, yra tikėtini.

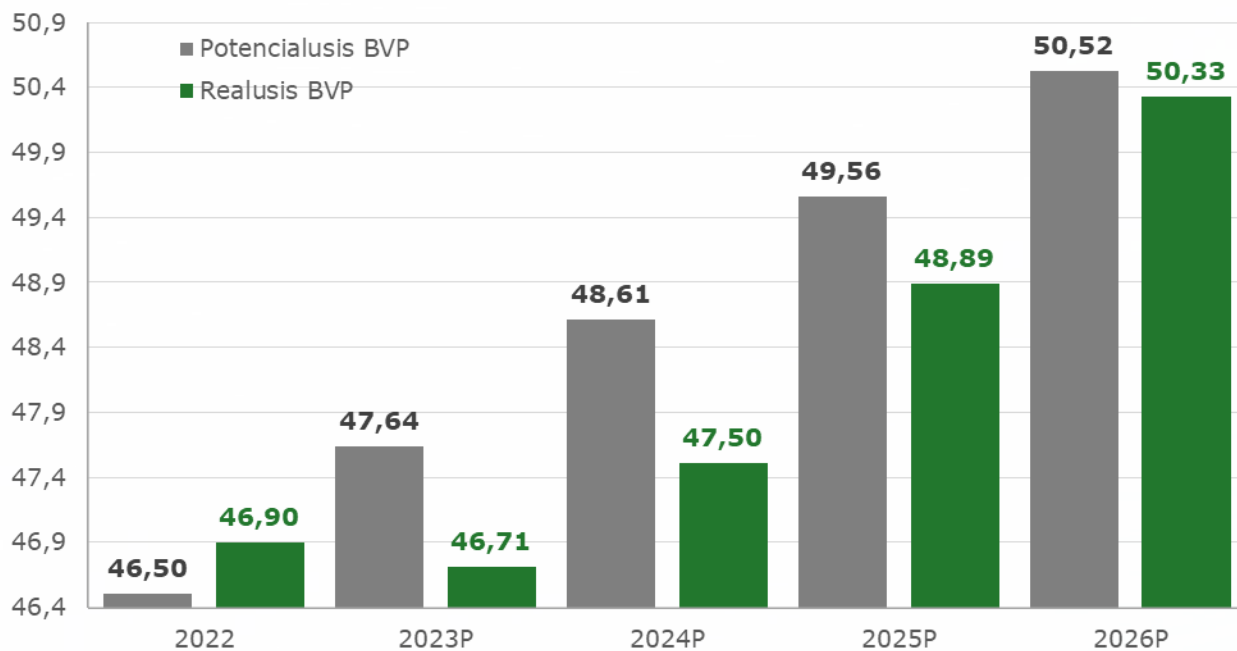

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Ačiū

Projektuose pateikiami realiojo ir potencialiojo BVP bei ekonomikos ciklinės padėties įverčiai

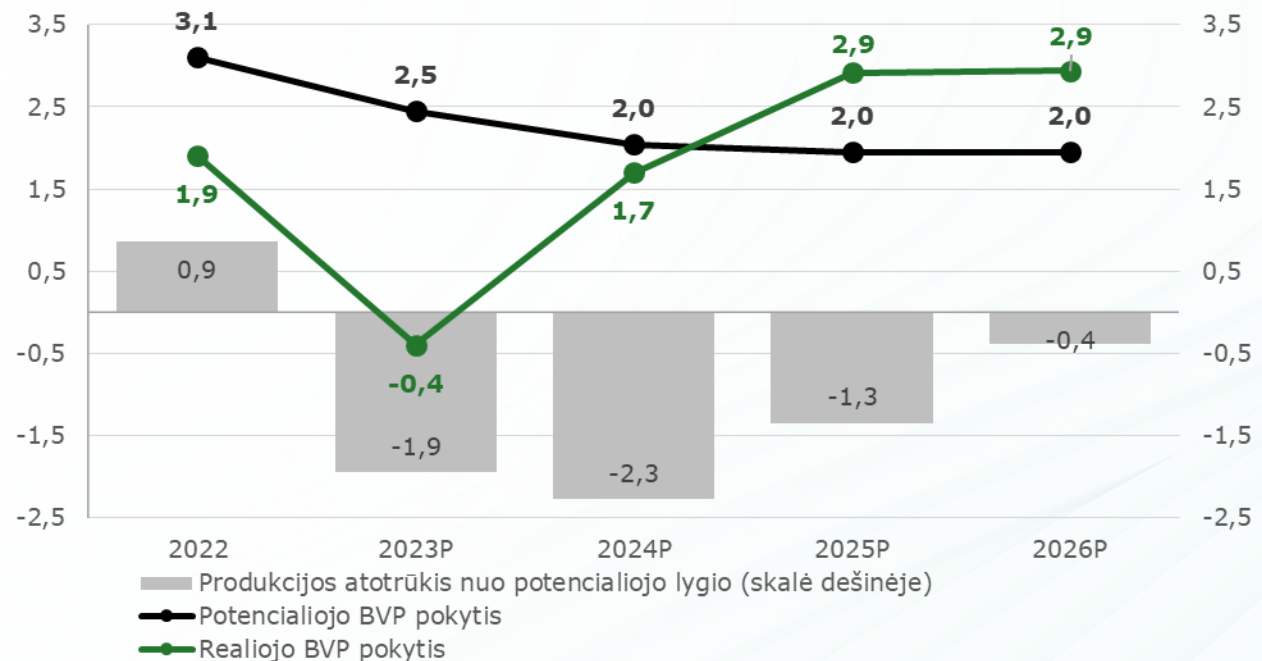
Milijardai eurų

Šaltiniai: Finansų ministerija ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Procentai, pokytis per metus

Procentai, palyginti su potencialiuoju BVP

Šaltiniai: Finansų ministerija ir Lietuvos banko skaičiavimai.